

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH220057
NAZWA OBSZARU Ostoja Zapceńska

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH220057	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Zapceńska

1.4. Data opracowania 2008-08	1.5. Data aktualizacji 2024-11
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2021-03
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 4 lutego 2021 r. w spr. soo Ostoja Zapceńska (PLH220057)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
17.4598

Szerokość geograficzna
54.002

2.2. Powierzchnia [ha]:

3804.86

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2   Nazwa regionu

PL63	Pomorskie
------	-----------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3110			105.31		G	B	B	C	B
3140			164.26		G	B	C	C	B
3150			51.71		G	B	C	B	C
3160			6.63		G	B	C	B	C
3260			9.21		G	C	C	B	C
6230			1.43		G	D			
6510			131.18		M	D			
7140			77.61		G	B	C	A	B
7230			38.86		G	C	C	C	C
9190			1.98		G	D			
91D0			80.29		G	B	C	B	C
91E0			18.2		G	C	C	C	C
91T0			48.13		G	B	C	B	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są

dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.

- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki			Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1188	Bombina bombina			p				C	DD	C	A	C	C
M	1337	Castor fiber			p	60	80	i		G	C	B	C	C
P	6216	Hamatocaulis vernicosus			p	10500	65000	area		G	C	A	C	B
I	1042	Leucorhinia pectoralis			p	1000	5000	i	C	G	D			
P	1903	Liparis loeselii			p	500	500	i		M	B	A	C	A
M	1355	Lutra lutra			p	10	12	i		G	C	A	C	C
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p	500	2000	i	R	G	D			
P	1528	Saxifraga hirculus			p	50	50	i		M	C	A	C	A

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	63.66
N07	0.94
N16	1.67

N10	7.42
N19	2.54
N06	8.67
N12	15.1
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ostoja Zapceńska PLH220057 obejmuje fragment równiny sandrowej pociętej rynnami polodowcowymi i północno-zachodni skraj kompleksu leśnego Borów Tucholskich. Ogólny krajobraz ma charakter mozaiki z dominacją borów sosnowych, z udziałem gruntów ornich, wykorzystywanych często do uprawy gryki, a także użytków zielonych, ekosystemów bagiennych i wodnych - skoncentrowanych w zagłębieniach wytopiskowych i rynnach polodowcowych. Dla regionu charakterystyczna jest rozproszona, pojedyncza zabudowa. Wyjątkowa jest tu koncentracja cennych ekosystemów wodnych i wodno-błotnych. W ostoi są trzy jeziora lobeliowe – Kiedrowickie, Czarne i Sierzywk. W granicach obszaru znajdują się również 5 jezior ramienicowych: trzy reprezentują grupę tzw. płytkich jezior ramienicowych, o głębokości maksymalnej < 5m. Są to: Jeziorko, Lubaszki Niemieckie i Okunie. Jeziorko i Jezioro Okunie są w pełni reprezentatywne dla tego typu jezior, niemal cała powierzchnia dna jest w nich zajęta przez zbiorowiska ramienic. Większe i głębsze jeziora obszaru, Jezioro Kielskie i Jezioro Lipusz cechują się mniejszym udziałem roślinności ramienicowej. W granicach obszaru znajduje się 6 zbiorników stanowiących siedlisko 3150 (Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (ze zbiorowiskami ze związku Nympheion, Potamion)): – Konewko, Żerówko, Małe, Lubaszki Polskie, Luboszko i bezimienny zbiornik na północ od jeziora Lipusz. W obszarze stwierdzono występowanie 10 zbiorników dystroficznych. Podobnie duże jest zróżnicowanie torfowisk - w ostoi jest co najmniej kilka bardzo interesujących obiektów z torfowiskami soligenicznymi, często należącymi do typu siedliska 7230; jedno z nich - Mechowisko Radość k. Lubonia, z bardzo bogatymi populacjami lipiennika i skalnicy torfowiskowej, należy do najcenniejszych elementów przyrodniczych Pomorza. Bardzo dobrze wykształcone są też torfowiska przejściowe, zdecydowana większość torfowisk przejściowych to typowe torfowiska kotłowe, często rozwijające się w miejscach dawnych jezior dystroficznych o genezie wytopiskowej. W obszarze znajduje się znaczna część biegu rzeki Kłonecznica - jest to prawy dopływ Zbrzycy o długości 27 kilometrów. Rzeka Kłonecznica na odcinku od Jeziora Kielskiego do wysokości miejscowości Budy, gdzie zaczyna się kanał Kłonecznicy, ma szerokość od 4 do 10 m, jest płytka i cechuje się wartkim nurtem. Włosieniczniki występują w niej nielicznie, w kilku miejscach i tworzą niewielkie jedynie skupiska, zbyt małe do wyróżnienia ich w randze fitocenoz. W rzece dość częste są płyty ramienicy kruchej *Chara fragilis*, miejscami także wywłócznika kłosowego *Myriophyllum spicatum*. Najczęstszymi gatunkami są jednak pospolite rośliny naczyniowe - rdestnica grzebieniasta *Potamogeton pectinatus* i moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*.

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze PLH220057 zinwentaryzowano 14 siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej (11 jako przedmiot ochrony) oraz 8 gatunków z załącznika II (6 jako przedmiot ochrony).

3110 – Jeziora lobeliowe

Reprezentatywność – B (dobra). Jeziora obszaru są dobrze (ocena B) reprezentatywne dla siedliska, zwłaszcza Kiedrowickie i Czarne. Jezioro Sierzywk jest zbiornikiem silnie zdegradowanym, z bardzo niewielkimi populacjami gatunków wskaźnikowych, mało reprezentatywnym dla siedliska. Wszystkie trzy jeziora są miękkowodne, ale przy tym żyzniejsze niż typowe jeziora lobeliowe. Jeziora Kiedrowickie i Czarne mają dobrze rozwiniętą roślinność szuwarową. W Jeziorze Czarnym występuje lobelia jeziorna *Lobelia dortmanna* i poryblin jeziorny *Isoetes lacustris*. Populacja lobelii jest nieliczna i wykazuje tendencje do spadku liczebności. Poryblin jest liczniejszy, jednak rośnie tylko do głębokości 1,7 m. W jeziorze występuje także wywłócznik skrętoległy *Myriophyllum alternifolium*, trafiają się gatunki wód żyznych. W jeziorze Kiedrowickim rośnie lobelia jeziorna *Lobelia dortmanna*, brzeżyca jednokwiatowa *Littorella uniflora* i poryblin jeziorny *Isoetes lacustris*. Populacje dwóch pierwszych gatunków są bardzo liczne, a ich arealy - rozległe. Są to jedne z największych w Polsce populacji tych gatunków. Licznie występuje tu również wywłócznik skrętoległy *Myriophyllum alternifolium*, trafia się ramienica delikatna *Chara delicatula*. W jeziorze Sierzywk isoetydy są bardzo nieliczne. Populacja brzeżycy jednokwiatowej *Littorella uniflora* tworzy wąski pas w inicjalnym zbiorowisku postlitoralnym budowanym przez rośliny łądowe oraz niewielki jednogatunkowy płat

linii wody. Odnaleziono kilka osobników poryblina jeziornego *Isoetes lacustris*.

Ocena stanu zachowania – C (średni lub zdegradowany). Stopień zachowania struktury – III średnio zachowana lub częściowo zdegradowana, w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników z PMS GIOŚ, m.in. barwy wody, jej przezroczystości, wskaźnika „fitoplankton” oraz cech populacji gatunków wskaźnikowych, m.in. głębokości dolnej granicy arealu populacji, struktury wiekowej i przestrzennej. Stopień zachowania funkcji – III perspektywy średnie, m.in. ze znacznym stopniem przekształcenia jezior, dużą antropopresją oraz polityką przestrzenną i rybacką gminy Lipnica. Możliwość odtworzenia – III w przypadku siedlisk jeziornych, w tym także 3110, zawsze trudne lub niemożliwe.

Powierzchnia względna – B. Powierzchnia jezior lobeliowych w obszarze stanowi 0,3% krajowych zasobów siedliska (105,31 ha z 35 km²), niemniej ze względu na bardzo duże zasoby populacji gatunków wskaźnikowych w Jeziorze Kiedrowickim, a zwłaszcza duże, znaczące w skali krajowej, arealy ich populacji zasadne jest utrzymanie obecnej oceny powierzchni względnej.

Ocena ogólna – B (dobra). Znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju jest dobre (B), pomimo że siedlisko ma stosunkowo małą powierzchnię względną i jest średnio zachowane. Wynika to ze znaczących w skali krajowej zasobów gatunków wskaźnikowych w Jeziorze Kiedrowickim.

*3130 – Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea* Siedlisko obejmuje zbiorowiska drobnych terofitów i bylin na okresowo zalewanych brzegach i dnach stawów rybnych oraz zbiorowiska niskich bylin występujące w przybrzeżnej strefie oligo- i mezotroficznych jezior.

Reprezentatywność – C (znacząca). Tworzy je wąski pas różnych stadiów sukcesyjnych zbiorowiska postlitoralnego na odsłoniętych brzegach, nawiązujących do zespołu jaskra leżącego i situ drobnego *Ranunculo-Juncetum bulbosi*. W płatach występują isoetydy – brzeżyca jednokwiatowa *Littorella uniflora* i lobelia jeziorna *Lobelia dortmanna*. W płatach miejscami obficie występuje trzcina, a w rejonach koszonych i wydeptywanych – także gatunki ruderalne.

Ocena stanu zachowania – C (średni) Stopień zachowania struktury – III średnio zachowana, w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników PMS GIOŚ. Średnio zachowana struktura przestrzenna płatów siedliska, tworzące je zbiorowiska przerastane miejscami szuwarem trzcinowym, miejscami wydeptywane (dojścia do wody, plaże) oraz koszone i rozjeżdżane. Stopień zachowania funkcji – II perspektywy średnie, w związku z prawdopodobnie długoterminową tendencją spadku wody w jeziorze oraz z powodu rosnącej presji rekreacyjnej na zbiornik. Możliwość odtworzenia – III siedlisko z natury dynamiczne i zależne ściśle od procesów sukcesyjnych w strefie brzegowej zbiorników.

Powierzchnia względna – C 2%≥p>0% krajowych zasobów siedliska

Ocena ogólna – C (znacząca). Znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju jest znaczące (C), jest umiarkowanie reprezentatywne, średnio zachowane, a jego powierzchnia w obszarze jest bardzo niewielka. Wniosek o dodanie przedmiotu ochrony oczekuje na rozpatrzenie.

3140 – Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*)

Reprezentatywność – B (dobra). Względna powierzchnia fitolitoralu zajętego przez ramienice w jeziorach jest wysoka, w jeziorach płytkich stanowią one dominującą pod względem powierzchni grupę makrofitów. Dwa z nich – Jezioro PLH220057_3140_1 i Okunie PLH220057_3140_4, stanowią doskonale reprezentatywne dla siedliska płytkie jeziora ramienicowe. Reprezentatywność pozostałych zbiorników w obszarze jest niższa, ze względu na ich antropogeniczne przekształcenie.

Powierzchnia względna – C 2%≥p>0% krajowych zasobów siedliska. Około ok. 164 ha siedliska w obszarze z 231 km² w kraju – 0,71%.

Ocena stanu zachowania – C (średni). Stopień zachowania struktury – III średnio zachowana, w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników stosowanych w PMS GIOŚ. Obecność, na części stanowisk znacząca, gatunków wód żywnych, wskazujących na degenerację siedliska. W jeziorach głębokich, tj. w jeziorze Lipusz (Lubaszki Wielkie) PLH220057_3140_3 i w Jeziorze Kielskim PLH220057_3140_5 – niezadowolający zasięg strefy świetlnej i stosunkowo mała maksymalna głębokość występowania łąk ramienicowych. Stopień zachowania funkcji – II perspektywy dobre, obecny stan siedliska możliwy do utrzymania po podjęciu działań regulujących gospodarkę rybacką we wszystkich jeziorach.

Ocena ogólna – B. Znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju jest dobre (B), w związku z jego stosunkowo wysoką reprezentatywnością oraz dość dużą liczbą stanowisk w obszarze (5 jezior).

3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami ze związku Nymphaeion, Potamion

Reprezentatywność – B (dobra). Jeziora eutroficzne obszaru są różnicowane pod względem morfologicznym, hydrochemicznym i florystycznym. Część z nich reprezentuje typową dla siedliska, właściwą (FV) charakterystyczną kombinację zbiorowisk w obrębie transektów. Składają się na nią zbiorowiska szuwarowe, zbiorowiska nymfeidów (*Potamogeton natans*, *Nuphar-Nymphaeetum albae*) lemniaków, a także zbiorowiska podwodnych makrofitów (głównie *Ceratophyllum demersum*, *Myriophyllum spicatum*, *Elodea canadensis*). W części jezior jednak struktura roślinności jest uproszczona, mniej różnicowana.

Powierzchnia względna – C $\geq p > 0\%$ krajowych zasobów siedliska.

Ocena stanu zachowania – B (dobry). Stopień zachowania struktury – II dobrze zachowana, w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników PMS GIOŚ. Właściwa (FV) lub niezadowolająca (U1) jest charakterystyczna kombinacja zbiorowisk i skład gatunkowy roślinności w transektach oraz skład fitoplanktonu, brak jest gatunków wskazujących na degenerację siedliska, właściwe (FV) lub niezadowolające (U1) są wartości wskaźników opisujących cechy abiotyczne. Stopień zachowania funkcji – II perspektywy dobre, obecny stan siedliska możliwy do utrzymania po podjęciu działań regulujących gospodarkę rybacką i przestrzenną. Możliwość odtworzenia – różnicowane. W przypadku jeziora Lubaszki Polskie możliwe wydaje się odtworzenie roślinności ramienicowej, w przypadku pozostałych zbiorników - trudne lub niemożliwe.

Ocena ogólna – C (znacząca).

3160 – Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne

Reprezentatywność – B (dobra). Jeziora w obszarze cechują się wodą o kwaśnym odczynie, ubogą w rozpuszczone sole mineralne, w różnym stopniu zabarwioną przez substancje humusowe i różnicowaną pod względem przezroczystości. Ich cechą charakterystyczną jest niska wartości wskaźnika HDI. Wg podziału Górniaka (Górniak 2017) połowa z nich to jeziora semidystroficzne. Roślinność jest uboga, tylko w jednym zbiorniku występują zbiorowiska podwodnych mszaków z rodzajów *Sphagnum* i *Warnstorfia*. W większości zbiorników zaliczonych do siedliska brak jest roślin podwodnych, natomiast występują w nich nymfeidy (*Potamogeton natans*, *Nymphaea alba*, *Nuphar lutea*).

Powierzchnia względna – C $\geq p > 0\%$ krajowych zasobów siedliska.

Ocena stanu zachowania – B (dobry). Stopień zachowania struktury – II dobrze zachowana. Mimo, że w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników PMS GIOŚ parametr struktura i funkcje dla większości zbiorników uzyskał ocenę złą (U2), stopień zachowania struktury siedliska można uznać za względnie dobry. Ocena parametru wydaje się być nieco zaniżona, ze względu na niskie wartości wskaźnika HDI, które co najmniej w części wynikają z naturalnej specyfiki tych jezior. Stopień zachowania funkcji – II perspektywy dobre, większość jezior ma korzystny status własności. Możliwe jest zminimalizowanie wpływu człowieka. Możliwość odtworzenia – III w przypadku siedlisk jeziornych, w tym także 3160, zawsze trudne lub niemożliwe.

Ocena ogólna – C (znacząca).

3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranuncion fluitantis*)

Reprezentatywność – C (znacząca). Rzeka Kłonecznica na odcinku od Jeziora Kielskiego do wysokości miejscowości Budy, gdzie zaczyna się kanał Kłonecznicy, ma szerokość od 4 do 10 m, jest płytka i cechuje się wartkim nurtem. Włosieniczniki występują w niej nielicznie, w kilku miejscach i tworzą niewielkie jedynie skupiska, zbyt małe do wyróżnienia ich w randze fitocenoz. W rzece dość częste są płaty ramienicy kruchej *Chara fragilis*, miejscami także wywłócznika kłosowego *Myriophyllum spicatum*. Najczęstszymi gatunkami są jednak pospolite rośliny naczyniowe - rdestnica grzebieniasta *Potamogeton pectinatus* i moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*.

Powierzchnia względna – C $\geq p > 0\%$ krajowych zasobów siedliska. Powierzchnia siedliska w obszarze wynosi ok. 9,21 ha względem 22 km² szacunkowych zasobów krajowych.

Ocena stanu zachowania – B (dobry). Stopień zachowania struktury – II dobrze zachowana. w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników PMS GIOŚ. Umiarkowany stan ekologiczny, dość duży udział moczarki kanadyjskiej. Stopień zachowania funkcji – II perspektywy dobre, rzeka w terenie słabo zurbanizowanym, w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego. Możliwe jest zminimalizowanie wpływu człowieka.

Ocena ogólna C (znacząca).

7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)
Reprezentatywność – B (dobra). Siedlisko charakteryzuje się na przeważającej powierzchni występowaniem licznych i charakterystycznych zbiorowisk roślinnych (Sphagno-Caricetum rostratae, Eriophoro angustifoli-Sphagnetum recurvii, Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvii, Sphagnetum magellanicum, Rhynchosporium albae). Bogata jest również flora roślin naczyniowych jak też torfowców.

Powierzchnia względna – C - 2%≥p>0% krajowych zasobów siedliska.

Ocena stanu zachowania – C (znaczący). Stopień zachowania struktury – III średni, w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników stosowanych w PMS GIOŚ. Dominują zbiorowiska typowe dla siedliska (Sphagno-Caricetum rostratae, Calletum pallustris, Eriophoro angustifoli-Sphagnetum recurvii, Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvii, Sphagnetum magellanicum, Rhynchosporium albae, Caricetum lasiocarpae. Zbior. z Sphagnum papillosum), część płatów charakteryzuje się pogorszonym stanem wskutek niekorzystnych warunków wodnych. Stopień zachowania funkcji – II perspektywy dobre z uwagi na dobry stan zachowania pomimo panujących od lat niekorzystnych warunków wodnych. Możliwość otworzenia – III w przypadku siedliska 7140 trudne, w zależności od panujących warunków hydrologicznych (uzależnionych od zachodzących zmian klimatycznych).

Ocena ogólna – B (dobra) – znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju jest istotne, pomimo że zajmuje ono stosunkowo małą powierzchnię, szczególnie biorąc pod uwagę fakt jego szybkiego zanikania w skutek panujących susz.

7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Ogólna ocena stanu ochrony siedliska w obszarze jest zła (U2). Żaden z płatów nie uzyskał oceny właściwej FV. Połowa płatów uzyskała ocenę (U2) złą oraz połowa ocenę niezadowalającą (U1). Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim niewielki udział gatunków charakterystycznych – szczególnie mchów brunatnych oraz dominujący udział gatunków innych niż charakterystyczne.

Reprezentatywność – C (znacząca). Roślinność większości płatów znacznie odbiega od wzorców syntaksonomicznych siedliska. Część płatów pozostaje z licznym udziałem gatunków łąkowych, i tylko lokalnie spotkać można kadłubowe postacie zespołu Menyantho-Sphagnetum teretis. Znaczej wielkości płat w sąsiedztwie kopalni kredy k. Zapcenia wyróżnia się natomiast wysokim udziałem gatunków szuwarowych oraz znikomym udziałem mszaków.

Powierzchnia względna – C - 2%≥p>0% krajowych zasobów siedliska.

Ocena stanu zachowania – C (średni lub zdegradowany). Stopień zachowania struktury – III częściowo zdegradowana, w oparciu o ocenę na podstawie wskaźników stosowanych w PMS GIOŚ. Stopień zachowania funkcji – III perspektywy niekorzystne z uwagi na pogarszające się warunki hydrologiczne, brak zainteresowania ekstensywnym użytkowaniem. Możliwość otworzenia – III w przypadku siedliska 7230 – trudne.

Ocena ogólna – C (znacząca) – znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju jest na granicy znaczącego i nieznaczącego z uwagi na niewielką powierzchnię oraz zły stan ochrony.

91D0 – Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
Obszar obejmuje dwa kompleksy borów bagiennych położonych przy północnym i południowym brzegu jeziora Małego k. miejscowości Luboń. Tereny znajdujące się w północnej części to klasyczne, dobrze zachowane (choć z nielicznymi potorfiami) bory bagienne. Roślinność leśna (ok. 120-150 lat) porasta tu silnie uwodnione mszary z charakterystycznymi i powszechnie występującymi gatunkami jak welnianka pochwowata, welnianka wąskolistna, bagno zwyczajne, modrzewnica zwyczajna, żurawina błotna, bażyna czarna czy rosiczka okrągłolistna. Tereny położone przy południowo-zachodnim brzegu jeziora porastają również bory bagienne, niestety w znacznie gorszej kondycji niż te w rejonie północnym. Ogólna ocena stanu ochrony siedliska w obszarze: niezadowalająca (U1). Mają na to wpływ przede wszystkim niekorzystne warunki wodne skutkujące nadmiernym przesuszeniem i zanikiem roślinności torfowiskowej oraz bagiennych na znacznej części płatów. Głównym zagrożeniem dla siedliska w obszarze są zmiany klimatyczne skutkujące dalszym pogorszeniem warunków hydrologicznych siedliska. 10 płatów siedliska uzyskało ocenę właściwą (FV), 12 niezadowalającą (U1), natomiast 7 płatów ocenę złą (U2). Reprezentatywność – B (dobra). Na przeważającej powierzchni płatów dobrze zachowana roślinność torfowiskowa porośnięta dojrzałymi drzewostanami.

Powierzchnia względna – C - 2%≥p>0% krajowych zasobów siedliska.

Ocena stanu zachowania – B (dobry). Stopień zachowania struktury – II dobrze zachowana pomimo znacznego przesuszenia części płatów. Stopień zachowania funkcji – II perspektywy dobre. Z uwagi na stosunkowo dobry stan zachowania i panujące warunki wodne pomimo niekorzystnych zmian klimatycznych i panujących okresów suszy.

Ocena ogólna – C (znacząca) – znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju znaczące ze względu na dość dużą powierzchnię.

91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe

Zinventaryzowano 9 płatów siedliska, głównie w dolinie Kłonecznicy oraz na brzegach jezior.

Zinventaryzowane płaty charakteryzują się niewielką powierzchnią. Najlepiej zachowane, to fragmenty łąg położone nad Kłonecznicą i pozostające pod wpływem wód podziemnych. Ogólna ocena stanu ochrony siedliska w obszarze: zły (U2). Zły ze względu na brak martwego drewna i młody wiek drzewostanu w większości płatów. Płaty charakteryzują się nielicznym występowaniem gatunków charakterystycznych. Żaden z płatów nie uzyskał oceny właściwej, zaledwie 2 płaty uzyskały ocenę niezadowalającą (U1) a 7 złą (U2).

Reprezentatywność – C (znacząca). Większość płatów charakteryzuje się reprezentatywnością na granicy znaczącej i nieznaczącej, szczególnie położone na brzegach jezior.

Powierzchnia względna – C - 2%≥p>0% krajowych zasobów siedliska.

Ocena stanu zachowania – C (średni lub zdegradowany). Stopień zachowania struktury – III średnio zachowana lub zdegradowana z uwagi na specyficzne położenie oraz zajmowaną powierzchnię (kilkumetrowej szerokości pasy zdrzewień o ekotonowym charakterze). Stopień zachowania funkcji – III perspektywy średnie ze względu na pogarszające się warunki hydrologiczne (w zakresie poziomu wód podziemnych oraz możliwości renaturyzacji odcinków rzek nad którymi łągi się znajdują). Możliwość odtworzenia – II, możliwe przy niewielkim nakładzie środków jednak w długiej perspektywie czasowej, w zależności od zmian hydrologicznych.

Ocena ogólna – C (znacząca) – znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju na granicy nieznaczącego i znaczącego ze względu na znikomą powierzchnię.

91T0 – Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i postać chrobotkowa *Peucedano - Pinetum*)

zidentyfikowano 11 płatów siedliska o zróżnicowanej powierzchni od kilkunastu arów do kilku ha. Wszystkie płaty siedliska zlokalizowane są w południowej części obszaru pomiędzy osadą Kłonecznica a Kiedrowicami. Ogólna ocena stanu ochrony siedliska w obszarze: niezadowalająca (U1). 7 płatów uzyskało ocenę ogólna niezadowalającą (U1), 3 płaty złą (U2) a jedną właściwą (FV). Obniżona ocena wynikała głównie z nadmiaru martwego drewna oraz niezadowalających perspektyw ochrony (z uwagi na prowadzoną gospodarkę leśną), wiek drzewostanów.

Reprezentatywność – B (dobra). Na przeważającej powierzchni płatów dobrze zachowane płaty z licznym udziałem porostów, w tym gatunków charakterystycznych. Na przeważającej liczbie płatów odpowiednia kombinacja florystyczna.

Powierzchnia względna – C - 2%≥p>0% krajowych zasobów siedliska.

Ocena stanu zachowania – B (dobry). Stopień zachowania struktury – II dobrze zachowana. Bardzo dobrze rozwinięta warstwa porostów, nieliczne, o niskim stopniu pokrycia gatunki roślin zielnych. Stopień zachowania funkcji – III perspektywy niekorzystne z uwagi na uwarunkowania związane z gospodarką leśną.

Ocena ogólna – C (znacząca) – znaczenie obszaru dla ochrony siedliska w kraju znaczące ze względu na dobrą reprezentatywność oraz stosunkowo dobry stan zachowania.

6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie)

W obszarze: w trakcie inwentaryzacji terenowej stwierdzono 2 płaty siedliska o niewielkiej, kilku arowej powierzchni. Jeden z płatów obejmuje wąski (ok. 2-3 m) pas ekotonu, na skraju drogi, pomiędzy polem uprawnym a wilgotną łąką. Płat położony częściowo na lekkim skłonie o wystawie południowej. Drugi z płatów to niewielki płat murawy na granicy pola uprawnego i torfowiska, częściowo zadrzewiony. Ogólna ocena ochrony siedliska

w obszarze: niezadowalająca (U1). Z uwagi na ubogi skład gatunkowy oraz niewielką powierzchnię siedliska

- ocena reprezentatywności D.

6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
Siedlisko z oceną reprezentatywności D - nieistotne.

9190 Kwaśne dąbrowy *Quercion robori-petraeae*

W obszarze: siedlisko występuje w postaci jednego płatu na wąskim i stromym zboczu niewielkiej doliny. Z uwagi na ekotonową postać, liczne gatunki z sąsiednich siedlisk oraz zniekształcony skład drzewostanu jego reprezentatywność uznano za nieznaczącą – D.

1188 – kumak nizinny *Bombina bombina*

Stawy w Zapcieniu wskazywane jako jedyne znane miejsce rozrodu kumaka nizinnego w Obszarze (inwentaryzacja wykonana przez Wojewódzki Zespół Specjalistyczny w latach 2008-09), były w sezonie 2022 kontrolowane siedmiokrotnie, w różnych porach doby, we wskazanym wyżej okresie najwyższej aktywności głosowej tego płaza i przy warunkach pogodowych sprzyjających godom kumaków. Również inwentaryzacja przyrodnicza prowadzona w latach 2006-2007 w lasach państwowych nie wskazywała tego stanowiska – choć wstępnie wytypowane jako najkorzystniejsze siedliskowo obiekty położone w południowej części kompleksu stawowego znajdują się (w części) na terenie administrowanym przez Lasy Państwowe), a więc objętym zakresem prac inwentaryzacyjnych. Podczas badań terenowych przeprowadzonych w roku 2022 nie zlokalizowano również żadnych innych, nowych stanowisk tego płaza. Mimo nocnych kontroli i nasłuchów prowadzonych 1 – 3 krotnie we wszystkich dogodnych siedliskach (około 20 lokalizacji), oraz kontrolach dziennych przeprowadzonych w okresie od końca kwietnia do końca czerwca 2022, obecności kumaka nizinnego w granicach Obszaru nie stwierdzono. Gatunek można uznać za bardzo nieliczny także i w regionie, choć najbliższe stanowisko znajduje się niespełna 6 km na wschód od stawów w Zapcieniu (ok. 2,5 km od granic Obszaru). Nie udało się określić przyczyn ewentualnego wycofania się kumaka z Ostoi Zapceńskiej, w skali kraju także obserwuje się lokalne zanikanie gatunku, a za główne przyczyny uznaje się zanikanie i przekształcanie siedlisk. W przypadku stawów w Zapcieniu w jakimś stopniu nastąpiły zmiany w siedlisku – mogło zajść wypływanie się i zarastanie krzewami najstarszych, nieużytkowanych rybacko zbiorników, najodpowiedniejszych kiedyś dla tego płaza. Być może były też inne czynniki, jak np. rozprzestrzenianie się grzyba *Batrachochytrium dendrobatidis*, niebezpiecznego dla płazów (PMŚ Biuletyn 1/2021).

1337 – bóbr europejski *Castor fiber*

Ślady bytowania bobra odnotowano na 15 stanowiskach, przy czym ślady bieżącej aktywności bobrów stwierdzono na 13 obiektach. Określone na podstawie uzyskanych wyników oszacowano, że aktualne zagęszczenie rodzin bobrowych w Obszarze może wynosić 15-20. W określaniu liczebności całkowitej przyjmuje się wartość ok. 4 osobników/rodzinę na pojedynczym stanowisku, zatem w Obszarze bytuje około 60-80 osobników. Liczebność bobra odnotowana w Obszarze nie stanowi istotnego procenta populacji występującej w Polsce, jednak z uwagi na fakt, że populacja wydaje się funkcjonować w sposób stabilny, zajmując istniejące dogodne siedliska i nie znajduje się w izolacji od napływu osobników z zewnątrz, proponuje się zachowanie nadanej oceny populacji - C. Z uwagi na ocenę siedlisk, kwalifikowanych jako nienależące do preferowanych przez gatunek (przede wszystkim brak dużych rzek), ocenę stanu zachowania proponuje się zmienić na – B (dobry), zastępując tym samym dotychczasową ocenę -A (doskonały). Ocena populacji C (2% ≥ p > 0%). Populacja osiadła. Gatunek występujący równomiernie na całym obszarze; zasięg stwierdzeń oraz stan i dostępność siedlisk nie budzą obaw co do stabilnych perspektyw dla populacji. Ocena stanu zachowania – B (dobry). Nie ma w Obszarze elementów siedliska preferowanego jakim są duże i średnie rzeki o naturalnych nieuregulowanych brzegach, porośniętych zadrzewieniami i zakrzaczeniami z udziałem preferowanych gatunków o miękkim drewnie oraz z obecnością miejsc pozwalających na lokalizowanie schronień – nor i żeremi (wymagany potencjał norowy wzdłuż brzegów lub szuwały ze stałym poziomem wody). Zajmowane są tutaj stanowiska nad jeziorami (mniejsze i większe akweny, z bazą żerową, zapewniającą funkcjonowanie rodzin bobrowych) oraz wzdłuż rzeki Kłonicznicy. Dlatego za stan elementów siedliska przyznano ocenę II – dobry. Dodatkowy argument za obniżeniem tej oceny to małe możliwości odtwarzania siedlisk w przypadku obserwowanego ubytku wód w niektórych akwenach (wynikający ze zmian

klimatycznych, niezależnych od lokalnych działań). Ocena izolacji C (populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania). Migracja osobników warunkowana sezonowymi zmianami uwodnienia małych, czasami okresowych cieków i rowów, w związku z brakiem większych cieków i rzek w Obszarze. Ocena ogólna C (znacząca). Obszar ma znaczenie dla ochrony lokalnej i regionalnej populacji gatunku. Bóbr zasiedla obiekty, które zapewniają dogodnie siedlisko dla gatunku, pozwalające na utrzymywanie się stabilnej, regionalnej populacji.

1355 – wydra *Lutra lutra*

Populację – tylko na podstawie analizy rozkładu stwierdzeń – można szacować na 7-8 osobników (związanych, przynajmniej częściowo, z obiektami wodnymi w granicach Obszaru). Metodyka PMS zaleca, w rejonach o wysokim zagęszczeniu gatunku, przemnożenie uzyskanego wyniku przez współczynnik 1,5 (liczebność minimalna = liczebność uzyskana *1,5). Stosując taki przelicznik uzyskamy wynik na poziomie 10-12 osobników, co można uznać za właściwsze oszacowanie wielkości populacji wydry, niż wynik uzyskany na podstawie tylko z zebranych punktów. Podczas prac inwentaryzacyjnych w latach 2006-2007 (inwentaryzacja leśna) i 2008 (inwentaryzacja WZS) wykazano wydrę na, odpowiednio, 2 i 4 stanowiskach (co dawało przestrzennie lokując obserwacje 5-6 stanowisk łącznie). Wszystkie te stanowiska można uznać za potwierdzone podczas prac w roku 2022, uzyskany jednak wyższy wynik wcale nie musi wskazywać na tak istotny wzrost populacji, ale raczej wynika ze stopnia spenetrowania terenu. Ocena populacji: C (2% $\geq$ p > 0%) – populacja osiadła. Gatunek występujący równomiernie na całym obszarze w siedliskach spełniających wymogi gatunku; zasięg stwierdzeń oraz stan i dostępność właściwych siedlisk nie budzą obaw co do stabilnych perspektyw dla populacji. Wielkość populacji szacowana na: nie mniej niż 10-12 terytorialnych osobników, których rewiry przynajmniej częściowo znajdują się w granicach Ostoi. Ocena stanu zachowania – A (doskonały). Gatunek preferujący jeziora oraz duże i średnie rzeki o naturalnych nieuregulowanych brzegach, pokrytych zadrzewieniami i zakrzaczeniami lub szuwarami. Rzeka Kłonicznica nie jest co prawda ciekim zbyt dużym, ale poza wielkością wydaje się spełniać wymogi siedliskowe gatunku (baza pokarmowa, schronienia na brzegach). Sieć zarybionych jezior otoczonych lasami doskonale wpisuje się w preferencje siedliskowe gatunku, a kompleks stawów w pobliżu Zapcenia także stwarza bardzo dobre warunki dla gatunku. Stan wykształcenia i zachowania elementów siedliska istotnych z punktu widzenia biologii wydry i dynamiki rozwoju populacji uznano za zachowany w stopniu doskonałym (I), na podstawie wysokich wartości poszczególnych wskaźników cząstkowych oceniających strukturę siedliska, zarówno w wymiarze aktualnym jak i w perspektywie jej zachowania w przyszłości. Elementy siedliska wydry nie wymagają odtworzenia ani poprawy. Przesądza to o ocenie wskaźnika na A (doskonały) Ocena izolacji: C (populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania). Brak istotnych przeszkód uniemożliwiających migrację osobników w ramach systemu jeziornego i rzeki Kłonicznicy. Ocena ogólna : C (znacząca). Obszar wypełnia kryteria odpowiedniego stanu zachowania siedlisk dla występowania niezagrożonej populacji wydry, której liczebność warunkowana jest tylko jej biologią gatunku i wymaganiami osobniczymi dotyczącymi wielkości terytorium.

1042 – Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

W roku 2022 stwierdzono, że w Obszarze zalotka większa zasiedlała dwa obiekty: kompleks wodno torfowiskowy w pobliżu Sierzywka oraz niewielki zbiornik dystroficzny na południe od Zapcenia. Potencjalnie siedliskowymi obiektami wydawały się torfowiskowe jeziora obrzeżone płem torfowiskowym we wschodniej i północno-wschodniej części Obszaru, lecz kontrole prowadzone w czerwcu nie zaowocowały wykryciem kolejnych stanowisk. Jednakże ocena wybranych pod kątem preferencji gatunku obiektów wskazuje na istnienie dużego potencjału siedliskowego odpowiedniego dla zalotki większej, co powinno stanowić impuls do szczegółowego zweryfikowania stanu wiedzy o tym gatunku podczas kolejnego cyklu prac terenowych w Obszarze.

W związku z tym, że wykazana populacja zalotki większej w Obszarze stanowi mniej niż 0,5% populacji krajowej gatunku, a w kraju występuje co najmniej kilkadziesiąt obszarów o podobnym lub większym znaczeniu dla gatunku, zaproponowano dopisanie zalotki większej do listy zwierząt w Standardowym Formularzu Danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Zapceńska PLH220057, z nadaniem jej populacji oceny D (nieznacząca).

Cechy siedliska gatunku są tu dobrze zachowane na rozpoznanych, a potencjał nowych stanowisk, z uwagi na obecność w Obszarze odpowiednich siedlisk wydaje się być znaczny (choć niepotwierdzony badaniami w sezonie 2022).

Skuteczna ochrona gatunku w granicach obszaru Natura 2000 będzie nadal możliwa i realna, w ramach ochrony przedmiotów ochrony jakimi są preferowane przez ten gatunek siedliska.

Kategoria liczebności - „C” (rzadkie).

Populacja: min. 1000, max. 5000 os. – trudna do oszacowania z uwagi na specyfikę biologii gatunku.

1037 – Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*

Obecność trzepli zielonej w Obszarze Natura 2000 „Ostoja Zapceńska” potwierdzona została na dwóch odcinkach rzeki Kłonicznicy na jej odcinku poniżej Jeziora Kielskiego. Jest to niespełna 10-kilometrowy odcinek rzeki. Płynący w zróżnicowanym terenie leśnym, sąsiadujący z terenami otwartymi zlokalizowanymi przy trzech mijanych leśnych osadach. Wyróżniają go obszary nieco oddalonych od rzeki luźnej zabudowy, otoczonej fragmentami pól, a przede wszystkim użytków zielonych (z nadbrzeżnymi szpalerami zadrzewień) – cechy optymalnych siedlisk trzepli zielonej, oprócz nasłonecznienia fragmentów koryta i strukturalnego zróżnicowania roślinności przybrzeżnej, osiągają tutaj: prędkość przepływu i skład osadów dennych (więcej średnich i grubszych frakcji piasku, udział żwiru). Gorsze parametry osiągają te wskaźniki w górnym biegu rzeki i odcinek monitoringowy zlokalizowany poniżej Jeziora Ryńskiego nie wykazał obecności tej ważki. Zaproponowano uwzględnienie gatunku z oceną populacji wyrażoną jako D (nieznacząca) i kategorią liczebności „R” (rzadkie).

Cechy siedliska gatunku są tu dobrze zachowane, jednak występują one na stosunkowo krótkim odcinku, jedynej rzeki Obszaru, stąd lokalna populacja ma niewielkie znaczenie dla populacji krajowej i regionalnej. Skuteczna ochrona gatunku w granicach obszaru Natura 2000 będzie nadal możliwa i realna, gdyż nie odnotowano istotnych zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania gatunku w Obszarze.

Populacja: min. 500, max. 2000 os. – trudna do oszacowania z uwagi na specyfikę biologii gatunku.

1903 – Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*

Gatunek występuje w rezerwach przyrody: „Mechowisko Radość” i „Kruszynek” Stanowisko w rezerwacie przyrody „Mechowisko Radość” określono jako jedno

z najliczniejszych i najlepiej zachowanych stanowisk gatunku w kraju, objęte monitoringiem GIOŚ od 2006; wartości wszystkich parametrów i wskaźników do roku 2014 oceniane były jako właściwe. Stanowisko w rezerwacie przyrody „Kruszynek” to otwarte mechowisko zlokalizowane w łądowiejącej, północno-zachodniej zatoce Jeziora Kruszyńskiego. Położone w krajobrazie leśnym. Populacja - B 15% $\geq$ p > 2%. Stan zachowania A – doskonały. Lipiennik występuje w płatach dobrze wykształconego mechowiska, stanowiącego siedlisko 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. We florze mechowiska obecne liczne rzadkie i zagrożone gatunki roślin, w tym wiele kalcyfitów (m. in *Saxifraga hirculus* (1528) i *Hamatocaulis vernicosus* (1393). Izolacja C - populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna A – doskonała. Stopień zachowania cech siedliska gatunku I – elementy doskonale zachowane

1528 – Skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*

Stanowisko gatunku znajduje się w rezerwacie przyrody „Mechowisko Radość” i określono je jako jedno z najliczniejszych i najlepiej zachowanych stanowisk gatunku w kraju, objęte monitoringiem GIOŚ od 2013; wartości wszystkich parametrów i wskaźników oceniane były do roku 2014 jako właściwe. Populacja C (2% $\geq$ p > 0%). Stan zachowania A – doskonały. Skalnica występuje w płatach dobrze wykształconego mechowiska, stanowiącego siedlisko 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. Izolacja C - populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna A – doskonała. Stopień zachowania cech siedliska gatunku I – elementy doskonale zachowane

6216 – Sierpowiec błyszczący *Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus*

Sierpowiec błyszczący występuje w obszarze Natura 2000 Ostoja Zapceńska PLH220057 na terenie dwóch rezerwatów przyrody: „Kruszynek” i „Mechowisko Radość”. W ramach prac nad planem ochrony obu rezerwatów szczegółowo badano populację sierpowca. Zgodnie z materiałami zawartymi w dokumentacjach oszacowano powierzchnię zajętą przez gatunek na: od 10500 m², co stanowi powierzchnię rzeczywiście zajętą, do 65000 m² – co stanowi powierzchnię potencjalnego siedliska gatunku. W rezerwacie przyrody „Mechowisko Radość” znajduje się punkt Państwowego Monitoringu Środowiska, ostatnie badania przeprowadzone w roku 2021 potwierdzają, że na terenie tym gatunek występuje dość licznie, a jego siedlisko jest stabilne. Nie zanotowano pogorszenia stanu siedliska od ostatniego cyklu badań. Populacja stabilna. Brak istotnych zagrożeń. Perspektywy ochrony dobre. Populacja

C ($2\% \geq p > 0\%$). Stan zachowania A – doskonały. Haczykowiec występuje w płatach dobrze wykształconego mechowiska, stanowiącego siedlisko 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. We florze mechowiska obecne liczne rzadkie i zagrożone gatunki roślin, w tym wiele kalcyfitów, m. in. *Liparis loeselii*. Izolacja C - populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna B – dobra. Stopień zachowania cech siedliska gatunku II – elementy dobrze zachowane.

*Siedlisko 7110 i elisma wodna oczekują na zgodę Komisji Europejskiej co do ich wykreślenia z katalogu przedmiotów ochrony obszaru;
Wpis siedliska do katalogu 3130 oczekuje na nowelizację rozporządzenia ustanawiającego obszar.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	J02.01		b
H	H01.05		o
H	M01.02		b
H	B02.04		i
H	J02.01.02		i
M	A01		o
M	E01.03		o
M	E01.04		o
M	F02		i
M	F03.02.03		i
M	G01.03		o
M	J02.06		b
M	K02.01		i
M	D01.02		o
M	A03.03		i
M	B02		i
M	J02.05.02		i
M	H01.03		b
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]

Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P. 2008 Liparis loeseli - karta monitoringu na stanowisku w obszarze. Ostoja Zapceńska Baza danych monitoringu Natura 2000, IOP 2. Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P., Stańko R. 2008 Weryfikacja wybranych potencjalnych obszarów Natura 2000 w woj. pomorskim [w tym wstępna mapa siedlisk przyrodniczych i siedlisk roślin Natura 2000 w ostoi, w formie warstw GIS] 3. Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P., Stańko R. 2009 Wniosek o uznanie za rezerwat przyrody torfowiska "Mechowisko Radość" w Gm Lipnica i ndl. Osusznica manuskrypt 4. Górniak A. 2017. A new version of the Hydrochemical Dystrophy Index to evaluate dystrophy in lakes. Ecol. Ind. 78: 566-573 5. Makomaska-Juchiewicz M., Król W., Bonk M., Zięcik A., Cierlik G. 2021. Stan ochrony gatunków zwierząt w Polsce w latach 2013–2018. Biuletyn monitoringu przyrody 21/1. Biblioteka Monitoringu Środowiska GIOŚ, Warszawa 6. Stańko R., Kwaśny Ł., Krzyśków T., Bociąg K., Kowalewska A., Horabik D. 2022. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Zapceńska PLH220057 w województwie pomorskim. Świebodzin

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	1.92	PL02	0.46	PL04	0.01

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL03	Zaborski Park Krajobrazowy	*	1.92
PL02	Kruszynek	*	0.21
PL04	Fragment Borów Tucholskich	*	0.01
PL02	Mechowisko Radość	+	0.25
PL02	Dolina Kulawy	*	0.0

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku
Adres:	Polska Chmielna 54/57 80-748 Gdańsk
Adres e-mail:	sekretariat@gdansk.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐ Tak
☒ Nie, ale jest w przygotowaniu
☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH220057

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--